

Протокол

засідання Робочої групи з розробки плану заходів з розвитку на території пам'ятки археології та історії національного значення «Ділянка прибережного міського кварталу середньовічного Києва» на Поштової площі в м. Києві музейної установи

10.06.2024

Присутні члени Робочої групи: Остапенко М., Гордієнко Д., Никоряк О., Шершньов О., Бондар Г., Черногор В., Кравченко О., Соловійова М., Моріна А., Осінчук Т.

Відсутні: Здольник О., Мошківський В., Салабай М., Вітренко А., Галімов А.

Головуючий: Рутковська О.

Секретар: Копил М.

1. Рутковська О.: Вітальне слово Голови Робочої групи.

Члени Робочої групи підтвердили, що ознайомились з наказом МКІП №394 від 03.06.2024 та підтримують основну мету – розробку плану заходів з розвитку музейної установи на Поштової площі в м. Києві з рекомендаціями щодо джерел фінансування.

Конфлікт інтересів у членів Робочої групи відсутній.

Ознайомила членів Робочої груп з хронологією прийняття рішень по Поштової площі до 2020 року (додаток № 1).

Запропонувала алгоритм дій:

1. Провести аналіз виконання рішень стосовно пам'ятки археології та історії на Поштової площі, які вже систематизовані та доповнити відсутніми станом на час засідання.
2. Визначити істотні зміни природного та техногенного характеру, що впливають на Пам'ятку і з цією метою запросити експертів НДІ будівельних конструкцій, Інституту гідрогеології, СУПІР.
3. Систематизувати всі наявні на сьогоднішній день концепції, проекти, дорожні карти, пропозиції щодо музеєфікації Пам'ятки, з урахуванням прогнозованих наслідків впливу на неї.
4. Актуалізувати дорожню карту завершення будівництва Поштової площі зі створенням музею, розроблену у 2020 році.
5. Проаналізувати план дій із завершення реконструкції транспортної розв'язки на Поштової площі у Подільському районі з урахуванням пам'ятки національного значення, розроблений робочою групою, що створена розпорядженням Київської міської державної адміністрації від 6 травня 2021 року № 1011.

Очікуваний результат від діяльності Робочої групи: формула інституційного розвитку Музею однієї нації на Поштовій площі, музеєфікація Пам'ятки.

Термін проведення засідань робочої групи попередньо запропоновано визначити – два рази в місяць.

Обговорення:

Моріна А.: Повідомила щодо очевидних намірів Робочої групи при КМДА – відновлення будівництва інвестором, зняти арешт (під приводом аварійності), отримати нові містобудівні умови та обмеження. Наголосила на необхідності запобіжних кроків щодо можливого відновлення будівництва, яке може не враховувати інтереси пам'ятки. Запропонувала звернутись від Робочої групи до КМДА та Держземкадастру стосовно статусу земель. Наголосила щодо наявності рішення Київської міської ради стосовно розірвання інвестиційного договору. Висловила пропозицію посилити статусність об'єкту (Місце хрещення Русі), створити наглядову раду Музею.

Бондар Г.: Відмітила, що ідеальним варіантом було б створення єдиної робочої групи разом із містом. Потрібно чітко визначити повноваження МКІП (надання відповідних рекомендацій стосовно збереження пам'ятки міській владі), запропонувати рішення на виконання постанови Верховної Ради України «Про збереження історико-культурної спадщини на Поштовій площі у місті Києві» №2492-VIII від 05.07.2018 щодо створення/розвитку Музею та оформлення земельної ділянки під музеєм. Після цього необхідно прийняти рішення – або передати земельну ділянку Державі або на основі державно-приватного партнерства надати в користування. Разом з містом необхідно забезпечити безпеку пам'ятки від зсувів та підтоплень. Акцентувала увагу на невизначеності питання фінансування та оформлення земельної ділянки під Музей, визначення замовника будівництва Музею. Наголосила на тому, що завдання щодо умов залучення інвестора в даному випадку повинна ставити держава, оскільки це честь працювати з пам'яткою. Позитивним прикладом є Краків (Сукениці), як досвід, в якому суспільний інтерес переважає над приватним.

Соловйова М. Наголосила на тому, що для розвитку Музею на сьогодні для Пам'ятки необхідно опрацювати питання розробки технічної документації із землеустрою. МКІП повинен розробити Порядок визначення меж та режимів використання території пам'ятки та затвердження науково-проектної документації.

Осінчук Т. Акцентувала увагу на тому, що єдиний законодавчо можливий шлях внесення відомостей стосовно земель історико-культурного призначення – це розробка технічної документації із землеустрою стосовно Пам'ятки на Поштовій площі. МКІП повинен виступити замовником науково-

проектної документації з визначення меж та режимів використання території пам'ятки. Наголосила на необхідності завершення досліджень пам'ятки.

Рутковська О.: територія пам'ятки на сьогодні належить до земель історико-культурного призначення та мала такий же статус ще до розкриття Пам'ятки. Сама конструкція площі має статус об'єкту незавершеного будівництва. Про належність території пам'ятки до земель історико-культурного призначення Музеєм повідомлено Інститут земельних відносин та Департаменту земельних відносин КМДА. Вказаному інституту надано паспорт на пам'ятку.

По суті, на виконання постанови Верховної Ради України «Про збереження історико-культурної спадщини на Поштової площі у місті Києві» №2492-VIII від 05.07.2018 на пам'ятці вже зроблено на громадських засадах Музей однієї нації (Музей на Поштової).

Для повноти пакету документів для аналізу на сьогодні бракує документальних підтверджень щодо низки питань:

відсутні документи щодо погоджень проекту «Реконструкція транспортної розв'язки на Поштової площі у Подільському районі. Будівництво об'єкта багатофункціонального призначення та комплексного благоустрою скверу на Поштової площі окремою чергою будівництва (II черга)» станом на 2014-2015 рр.;

відсутня інформація про проект «Реконструкція транспортної розв'язки на Поштової площі у Подільському районі. Будівництво об'єкта багатофункціонального призначення та комплексного благоустрою скверу на Поштової площі окремою чергою будівництва (II черга). Коригування», про який йдеться у приписі Департаменту культури №403/п від 10.07.2017 та документи щодо погоджень цього проекту;

відсутня документація щодо прийняття в експлуатацію I черги Реконструкції транспортної розв'язки на Поштової площі, хоча де факто це вже зроблено.

Наголосила на тому, що надання права на користування пам'яткою за чітко визначеною програмою передбачає Закон України «Про охорону культурної спадщини». На це мають право фізичні та юридичні особи всіх форм власності.

Відмітила, що технічних можливостей для проведення розкопок на сьогодні немає, мало того – заглиблення в ґрунт є небезпечним і сам цей метод руйнує пам'ятку. Світова практика широко використовує неінвазивні технології – сканування археологічних шарів. Про це йде мова в першу чергу.

Никоряк О. Наголосив на тому, що новий проект будівництва на Поштової площі повинен бути погоджений МКІП, як і ті проекти що були у попередній період. Чи є сьогодні прецеденти в Україні щодо громадських музеїв?

Рутковська О.: принаймні в Києві працюють: Музей однієї вулиці, Музей сучасного мистецтва, Музей однієї нації на Поштовій. Так форма існування музею не звична – громадська організація, але в законі немає заперечень щодо того, що замовником будівництва може бути ГО.

Шершньов О.: Поставив питання: 1. Чи є бачення розв'язання конфлікту з інвестором? Він вклав гроші на реконструкцію за умови будівництва торговельного центру? Чи є можливість йому закінчити чи залучити іншого? 2. Чи є можливість зайти юридично дозволену форму, щоб інвестор дав ресурс для розвитку музею? Запропонував запросити інвестора.

Рутковська О.: інвестор не оформлював за собою майнові права, спосіб будівництва, роль інвестора вже призвели до поточних наслідків, його нинішні плани не відомі, містобудівні умови та обмеження відмінні Верховним Судом України. Враховуючи рішення Верховного Суду та статус пам'ятки на Поштовій площі на сьогодні говорити про наміри інвестора зразка 2013 року не доцільно.

Остапенко М.: Необхідно сформулювати, що ми хочемо бачити на цьому місці, якщо інвестор готовий виділити один поверх для музею, необхідно провести консервацію, можливо перевести пам'ятку у вид історії, щоб зняти законодавчі обмеження. Чи є проект музею? Запропонував запросити музейного архітектура.

Рутковська О.: Є напрацьовані концепції, з якими Робоча група буде ознайомлена. На цей час вже зроблене 3d сканування Пам'ятки і подальша розробка проектних рішень тепер має унікальне підґрунтя. Тема проектних пропозицій з облаштування Музею піднімалась ще в 2017 році в рамках громадського бюджету, у 2018-2019 роках проведений всеукраїнський відкритий конкурс на концепцію розвитку Поштової площі, який зібрав пропозиції і щодо підземної частини з пам'яткою. На зараз першочерговою є комплексна оцінка – обстеження стану конструкції та оточення, що дасть можливість сформулювати актуальне завдання для проектування.

Щодо взаємодії та поінформованості про подальші наміри міської влади, в контексті завершення будівельних робіт на Поштовій площі, нами було направлено запрошення до участі в цій робочій групі на профільного заступника Київського міського голови, до Дирекції будівництва шляхово-транспортних споруд.

Вирішили:

1. Створити для оперативного користування гугл-диск з документами рішень органів місцевого самоврядування, судів, правових актів органів державної влади щодо Пам'ятки на Поштової площі. Долучити Хронологію прийняття рішень по Поштової площі з 2005 року по поточний час.

2. На наступну зустріч запросити експертів НДІ будівельних конструкцій, Інституту гідрогеології, СУППР.
3. Провести консультації щодо сканування нерозкритого археологічного культурного шару.
4. Звернутись до КМДА щодо:
  - А) врахування статусу землі пам'ятки при інвентаризації земель;
  - Б) документів з погодження проекту «Реконструкція транспортної розв'язки на Поштовій площі у Подільському районі. Будівництво об'єкта багатофункціонального призначення та комплексного благоустрою скверу на Поштовій площі окремою чергою будівництва (II черга)» станом на 2014-2015 рр.;
  - В) проекту «Реконструкція транспортної розв'язки на Поштовій площі у Подільському районі. Будівництво об'єкта багатофункціонального призначення та комплексного благоустрою скверу на Поштовій площі окремою чергою будівництва (II черга). Коригування», про який йдеться у приписі Департаменту культури №403/п від 10.07.2017 та документів щодо погоджень цього проекту;
  - Г) документації щодо прийняття в експлуатацію I черги реконструкції транспортної розв'язки на Поштовій площі.

Голова Робочої групи

О.Рутковська

Секретар Робочої групи

М.Копил

Хронологія рішень, подій.**2005-2020 рр.**

19.01.2005 Розпорядження КМДА №42 Про проведення реконструкції Поштової площі у Подільському районі

Згідно із затвердженою у 2002 році містобудівною документацією Поштова площа знаходиться на території Центрального історичного ареалу, а також в межах археологічної охоронної зони та зони охоронюваного ландшафту, визначеної розпорядженням Київміськ-держадміністрації від 17.05.2002 №979.

З 2010 року входить до території пам'ятки ландшафту та історії місцевого значення «Історичний ландшафт київських гір і долини р.Дніпро» (наказ Міністерства культури і туризму України від 03.02.2010 №58/0/16-10, охор.№560-Кв).

2006-2007 рр. Проектні пропозиції ОАО АТ «Київпроект» реконструкції Поштової площі розглядались містобудівною радою 30.08.2006, 11.07.2007, 26.09.2007. Пропозиції включають: Громадсько-торгівельний центр «Поштова Площа», Торгово-офісну забудову, Готель, Річковий вокзал, Церкву Різдва Христового, Поштову станцію, Фунікулер, Готель «Рів'єра», Офісно-торговий комплекс (зараз готель «Фермонт»). Пропозиції отримали численні зауваження та не були прийняті.

04.07.2012 внесення змін до розпорядження КМДА від 19.01.2005 №42, нова редакція: «Про реконструкцію транспортної розв'язки на Поштовій площі у Подільському районі», розпорядження №1130.

У **2012 Асоціація велосипедистів Києва** вирішила розпочати кампанію з привернення уваги до проігнорованих потреб велосипедистів, пішоходів та людей з обмеженими можливостями. Раніше площа була великим транспортним перехрестям, але після реконструкції стане кількарівневою розв'язкою з тунелями та мостами. Інтереси велосипедистів не були враховані у проекті, незважаючи на зазвичай велику їх кількість тут. Іншою ідеєю кампанії є показати, що площі, вулиці та інші громадські простори мають створюватися, у першу чергу, для людей, а не тільки для автомобілів. Протягом кампанії ми організовували зустрічі з відповідальними за прийняття рішень, планувальниками та проектувальниками, влаштували 5 акцій та організували публічні дискусії навколо цього, зокрема, через медіа та соціальні мережі. Нам навіть вдалося зустрітися з головою міської адміністрації, а у середині серпня проектувальники надіслали нам наказ голови адміністрації зі вказівкою врахувати інтереси велосипедистів при реконструкції площі. Наразі проектувальники площі працюють над нашими рекомендаціями, і ми чекаємо на останні зміни.

<chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcgclefindmkaj/https://u-cycle.org.ua/wp-content/uploads/2020/01/Zvit-AVK-2013.pdf>

18.12.2012 розпорядження КМДА про внесення змін до розпорядження КМДА від 19.01.2005 №42, нова редакція: «Про реконструкцію транспортної розв'язки на Поштовій площі у Подільському районі».

Внесено п.3.10 В складі проекту реконструкції транспортної розв'язки на Поштовій площі у Подільському районі передбачити можливість будівництва об'єкта багатофункціонального призначення та комплексного благоустрою скверу на Поштовій площі окремою чергою будівництва у встановленому порядку.

п.3.11 Роботи, зазначені в підпункті 3.10 цього пункту, виконати за кошти інвестора, залучені у встановленому порядку.

п.3.12 У встановленому порядку вирішити майново-правові питання.

26.03.2013 Розпорядженням КМДА №380 переможцем конкурсу із залучення інвестора до реалізації інвестиційного проекту будівництва об'єкта багатофункціонального призначення та комплексного благоустрою скверу на Поштовій площі окремою чергою будівництва у складі проекту "Реконструкція транспортної розв'язки на Поштовій площі у Подільському районі" затверджено ТОВ "Хенсфорд-Україна".

10.07.2013 розпорядження КМДА «Про перезатвердження проекту "Реконструкція транспортної розв'язки на Поштовій площі м. Києва (Коригування проекту. Перша черга будівництва)".

29.08.2014 Містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки на Поштовій площі у Подільському районі м. Києва №273/14/12-3/009-14

«Реконструкція транспортної розв'язки на Поштовій площі у Подільському районі. Будівництво об'єкта багатофункціонального призначення та комплексного благоустрою скверу на Поштовій площі окремою чергою будівництва (II черга)»

Зазначені в МУО планувальні обмеження ділянки будівництва:

Охоронюваний ландшафт, Центральний історичний ареал, територія ДІАЗ «Стародавній Київ», складова частина пам'ятки ландшафту «Історичний ландшафт Київських гір та долини р.Дніпро».

Проектні рішення мали бути узгоджені Головним управлінням охорони культурної спадщини, Міністерством культури, Інститутом археології НАНУ, КП «Київський метрополітен», КП «СУППР».

16.03.2015 наказ Міністерства культури України №131 «Про створення робочої групи про врегулювання питань, пов'язаних з завершенням археологічних досліджень та музеєфікації знахідки на Поштовій площі в м.Києві»

16.03.2015 протокол засідання Робочої групи Міністерства культури України про врегулювання питань, пов'язаних з завершенням археологічних досліджень та

музеєфікації знахідки на Поштовій площі під головуванням І.Д.Ліхового та Г.В.Старостенко.

Погодили запропоновану технологію проведення робіт TOP-DOWN, «оскільки зазначена технологія дасть змогу паралельно та безпечно завершити проведення археологічних робіт і одночасно виконувати будівельні роботи не порушуючи графік введення об'єкта в експлуатацію».

26.06.2015 наказ Управління охорони культурної спадщини м.Києва №10/31 Про внесення об'єкту археології на Поштовій площі до Переліку щойно виявлених об'єктів культурної спадщини.

24.08.2015 Поштова площа над тунелем частково відкрита для відвідувачів, запрацював фонтан.

<https://day.kyiv.ua/article/cuspilstvo/siyesta-na-poshtoviy-ploshchi>

28.10.2015 розпорядження КМДА №1055 Про збереження, дослідження та консервацію (в тому числі проведення експериментальних робіт) археологічних знахідок на ділянці прибережного міського кварталу середньовічного Києва на Поштовій площі.

06.12.2016 Наказ Міністерства культури України №1162 про внесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток України «Ділянки прибережного міського кварталу середньовічного Києва» (XI-XIX ст.) як пам'ятки археології місцевого значення за №972-Кв

<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1162734-16#Text>

08.02.2017 протокол технічної наради по об'єкту «Реконструкція транспортної розв'язки на Поштовій площі в Подільському районі м.Києва. Будівництво об'єкту багатофункціонального призначення та комплексного благоустрою скверу на Поштовій площі. Друга черга.

п.6 про надання пропозицій щодо можливого виділення площі підземного простору Об'єкту №1 для улаштування музейної експозиції. Відповідальні ДП Центр археології Києва ІА НАНУ, ТОВ «Хенсфорд-Україна». Питання переноситься з 28.11.2016

06.05.2017 відкриття Поштової площі «після реконструкції».

<https://www.ukrinform.ua/rubric-kyiv/2223407-u-kievi-vidkrili-onovlenu-postovu-plosu.html>

10.07.2017 у зв'язку із загрозою нищення культурного шару пам'ятки внаслідок будівельних робіт Департаментом культури складено припис №403/п про зупинку будівельних робіт на пам'ятці. Вимога надати на розгляд департаменту узгоджений проект «Реконструкція транспортної розв'язки на Поштовій площі у Подільському районі. Будівництво об'єкта

багатофункціонального призначення та комплексного благоустрою скверу на Поштовій площі окремою чергою будівництва (II черга).**Коригування.»**

25.07.2017 Електронна петиція «Просимо врятувати безцінні історичні артефакти та археологічні розкопки на Поштовій площі!»

<https://petition.kyivcity.gov.ua/petition/?pid=6129>

Грудень 2017 проект Громадського бюджету «Підземний музей на Поштовій». Співавтори: А.Моріна, А.Галімов, О.Рутковська, М.Сагайдак. Увійшов до 5 переможців. Не реалізований.

16.03.2018 Круглий стіл присвячений проблематиці збереження пам'ятки на Поштовій площі. Департамент культурної спадщини м.Києва. Музеєфікація археологічних об'єктів на місці розкопок. Ініційоване О.Рутковською створення Центру консервації пам'яток археології м.Києва.

<https://www.ukrinform.ua/rubric-kyiv/2423244-naukovci-proponuut-stvoriti-muzej-dla-znahidok-z-postovoi.html>

20.06.2018 розпочата безстрокова мирна акція на захист пам'ятки археології місцевого значення «Ділянка прибережного міського кварталу Середньовічного Києва (XI-XIX ст.) на Поштовій площі в м.Києві», за створення сучасного археологічного музею.

21.06.2018 рішення КМР №964/5028 Про організаційно-правові заходи щодо збереження пам'ятки археології місцевого значення «Ділянка прибережного міського кварталу Середньовічного Києва (XI-XIX ст.) на Поштовій площі в м.Києві» та музеєфікації об'єктів культурної спадщини. Серед іншого визначене створення Центру консервації предметів археології м.Києва. Під активним впливом ініціативної групи «Музей на Поштовій»

05.07.2018 Постанова Верховної Ради України №2492-VIII Про збереження історико-культурної спадщини на Поштовій площі у місті Києві. Подання ініціативної групи «Музей на Поштовій»

16.07.2018 на розгляд Консультативної ради Департаменту культури м.Києва винесено розроблений за ініціативи Ольги Рутковської та Аннабелли Моріної паспорт пам'ятки археології «Ділянка прибережного міського кварталу Середньовічного Києва (XI-XIX ст.)», з рекомендацією додаткового виду історія. Подання ініціативної групи «Музей на Поштовій»

08.08.2018 Експертною комісією МКУ з розгляду питань занесення об'єктів культурної спадщини до Державного реєстру нерухомих пам'яток України рекомендовано пам'ятку «Ділянка прибережного міського кварталу Середньовічного Києва (XI-XIX ст.)» до занесення до Державного реєстру нерухомих пам'яток за категорією національного значення. Подання ініціативної групи «Музей на Поштовій»

05.09.2018 Міжнародна історична науково-практична конференція «Поштова площа у Києві: історичний та культурний вимір». Ініціатор Аннабелла Моріна. Співорганізатори - ініціативна група «Музей на Поштовій»

28.09.2018 робоча нарада МКУ щодо стану збереження пам'ятки археології місцевого значення «Ділянка прибережного міського кварталу Середньовічного Києва» та перспективи її подальшого дослідження. Під активним впливом ініціативної групи «Музей на Поштовій»

02.10.2018 позов Н.В.Новак до Окружного адміністративного суду міста Києва щодо визнання протиправними та скасування наданих Департаментом містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки на Поштовій площі у Подільському районі м. Києва №5684/0/12/009-13 від 22.04.2013 та № 273/14/12-3/009-14 від 29.08.2014. Треті сторони, серед інших, члени ініціативної групи «Музей на Поштовій»: Віталій Білецький, Аннабелла Моріна.

Постановою Верховного Суду України від 27 липня 2022 року (справа № 826/16076/18) Рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 29 березня 2019 року на користь позивача та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 05 грудня 2019 року у справі №826/16076/18 визначено **залишити без змін.**

01.11.2018 оголошено Всеукраїнський відкритий конкурс на кращу концепцію розвитку Поштової площі «Річкова брама тисячолітнього Києва». Ініціатор Віталій Білецький. Підбиття підсумків відбулося 19.07.2019 за участі Міністра культури Євгена Нищука.

13.12.2018 ухвала Подільського районного суду міста Києва про накладення арешту на об'єкт незавершеного будівництва: «Реконструкція транспортної розв'язки на Поштовій площі у Подільському районі. Будівництво об'єкта багатофункціонального призначення та комплексного благоустрою скверу на Поштовій площі окремою чергою будівництва (II черга)», із встановленою заборонаю будь-яким особам КП «Дирекція будівництва шляхово-транспортних споруд м. Києва», ТОВ «Хенсфорд-Україна», Корпорації «Альтіс-Холдинг» або особам, що будуть діяти за їх дорученням, проводити будь-які роботи (в тому числі будівельні, оздоблювальні) на вказаному об'єкті, які в подальшому можуть призвести до зміни цільового призначення нерухомого об'єкта, зміни площі, конфігурації, зовнішнього вигляду об'єкта, збільшення (зменшення його вартості).

22.05.2019 постанова Кабінету Міністрів України №410 про зміну категорії пам'ятки «Ділянка прибережного міського кварталу Середньовічного Києва (XI-XIX ст.)».

Листопад 2019 оголошено про створення громадського Музею на Поштовій площі.

Вересень 2020 розроблений проект дорожньої карти завершення реконструкції Поштової площі зі створенням сучасного археологічного музею. Ініціатори: В.Білецький, О.Рутковська, А.Моріна, О.Никоряк.

20.10.2020 Розпорядження КМДА №1660 Про перезатвердження проекту "Реконструкція транспортної розв'язки на Поштовій площі м. Києва (Коригування проекту. Перша черга будівництва)